

Německá východní Afrika.

PRO POKROK UPRAVIL OTAKAR CHARVAT

OŘÍZNUTA od ostatního světa téměř po dva roky a napadána na všech stranách vojskem nepřítelů, německá východní Afrika klade skvělý, uctívavý odpor. Nepočtená německá vojska jsou nucena obhajovat území skoro dvakrát tak velké jako je rozloha Německa samotného, obývané domorodci, kteří před několika roky pokusili se o zahájení svých bílých páni do moře. Z tohoto máslibného domorodního materiálu Němci vybudovali a vycvičili dosti dobrou armádu. S touto armádou obhajovali území toto po celý rok 1915.

Válka zahájena byla bombardováním stanic pro bezdrátovou telegrafii a vládních budov v Dar-es-Salaam anglickými křižáky. Německý křižník přijal výzvu do boje a potopil malou anglickou válečnou loď v přístavišti v Zanzibaru. Na severním pomezí došlo k menším potrkám. Vojsko z německé vojenské stanice v Moshi zaujalo Taveta a tyto své posady udržovalo do nedávna. Německá vojska ohrožovala také Mombasa přístav a terminál Britské Ugandy do Zanzibaru. Aby udržela byla s šarhu, bylo nutno sem povolat vojsko z Indie. Takový stav vešel byl na této frontě až do roku 1915.

Angličané, nemajíc volného vojska pro vpád do území, museli se omezit na prohlášení blokád u zálivu pobřeží. V červenci a srpnu roku jejich monitory zneškodnily německé křižníky Königsberg který nebyl se do Rudího zálivu jeho děla a mužstvo již před tím byly odstraněny a použito jich k obraně kolonie. Téhož měsíce německá vojska učinila pak vpád do Nyassalanda, anglické kolonie řídicí obydlené missonáři a pěší teli klávy a bylo nutno poslati míle z jižní Afriky, aby je zapudila.

Na jezeře Tanganyika dvě německé dělové lodice kontrolovaly dopravní oběh a byly známy jako "jezerní dreadnoughty". Aby mohli jim čelit, Angličané poslali dvě ozbrojené motorové lodě z Anglie a po Jihoafrické a Rhoďské železnici až do nejsevernějšího bodu, odkud po pozvech do pravěny byly skrze divočinu severní Rhodesie na vzdálenost 1000 mil k Luabula reze. Zde pak prozradily byly osmadvaceti dny dny a mužstvem, poslaným odmaru litou. O Vánoce pak vypravily se na zkušební cestu na jezero a německá dělová loď byla jimi potopena, když objevila se před nimi bez své sestřičky loď. O několik týdnů později dopadla a potopena byla druhá loď.

Dne 9. srpna tohoto roku Německo prohlásilo válku Portugalu a kolonie Mozambik stala se okamžitě podřízenou na válece v Africe. Portugalci ihned se zmocnili Kionga na pobřeží a úzkého průhu půdy na jižní straně Rovu na řeku, o který Němci se poprvé v roce 1894. Tato fronta je ale nevyhnutnou pro obě válčící strany a vedle toho je obývaná kmeny nepřátelskými holočim, které nosají se podrobiti.

Mezitím Belgičané a Angličané zorganizovali současně vpády od severu, západu a jihu. Na jižní frontě, mezi jezerem Tanganyika a jezerem Nyassa, vojsko z Rhodesie a Transvaalu pod brigádním generálem Northeyem vniklo do německé kolonie a dobylo Nue Langenbergu s velkými zásahy střeliva a jiných potrk. Po 12 dňích město Bismarckburg, na konci jezera Tanganyika, bylo zaujato.

Belgičané vstoupili do provincií Ruanda ve dvou kolonách, jedna pod generálem Tombourem od jezera Kivu, jsou podpora na dělových loďech. Po několika srážkách německá vojska ustoupila ve směru k jezeru Victoria Nyassa před postupujícími nepříteli. Belgičané zaujali Kiga-li, hlavní město provincie.

Hlavní postup ale veden byl od severu z anglické východní Afriky, kde kolem 25.000 anglických, koloniálních a indických vojsk bylo shromážděno pod velením generála Jana Christiana Smutsa.

Před patnácti roky generál Smuts vedl Boery na nájezd skrze Kapskou kolonii a minulého roku vedl jižní armádu skrze německou západní Afriku. Má obdivuhodnou kariéru. Vychován byl v Kapské kolonii a později studoval v Cambridge univerzitě, kde dosáhl hodnosti právníka. V osmdesátiletých letech svého věku byl generálem a náčelníkem v Transvaalské republice pod prezidentem Krugerem a bral prominentní úlohu v těchto historických dobách. Když Louis Botha stal se premiérem Transvaalu a později Jižní Afriky, Smuts náležal se v jeho ministerstvu a zastával vždy úřad nejvládnější. Botha bez Smutsa byl by měl postavení známé obtížné. Smuts měl se důvěře svého vlastního lidu a Angličané uznávali jej za schopného státníka, Smuts je bystrým a obdivuhodným mužem. V jiné zemi jeho vzestup byl by mnohem rychlejší.

Při zahájení kampaně, Smuts zahájil tažení k jihovýchodním svahům hory Kilimandžaro, aby zkusil sílu německých posad. Když shledal, že německá vojska nulaží se tu v plné síle, poslal jízdu a jiné vojsko s motorovými transporty, strojovými puškami a hmotným dělostřelcům pod major generálem Stewartem skrze Longido k obkloučení severního konce hory k napadení nepřítel od pozadí, zatím co vedl frontní útok.

Němci postavili se na vytrvalý odpor a hustých lesích, kde děla dělostřelců a bomby nejsou k velké potřebě. Nebyli ale připraveni pro útok od pozadí a zamerčili na bojáči 380 mrtvých a velké množství zajatců. Někteří jejich oddíly ustoupily podél Tanga železnice a hlavní armáda ustoupila dále na jih, aby postavila se na další odpor postupu generála Smutsa směrem ku Kilimandžaru hlavnímu městu kolonie.

Vojenské operace v těchto ústředních končinách se za největších potrk. Jsou zde časté tropické deště, řeky jsou plny krokodýlů, divocí sloni a nosorožci útočí na motorové transporty, žirafy proskočují telefonní a telegrafní dráty a lvi zapokojují přední stráž. Anglický voják správně vystráhl tuto krajinu následujícími slovy: "Je to velká zoologická zahrada bez klouk". Stavitele železnice z jižní Afriky rychle kladli tratě za účelem spojení Ugandy železnice v Taveta s německým terminálem v Moshi. Jeden vojenský oddíl byl poslán, aby měšedoval tuto linii k moři k Tanga a otevřel novou dopravní záležitost. Vojáci postupně dobývali stanice za stanice až zaujali Tanga samotně v minulém měsíce.

To usmánilo generálu Smutsovi, aby postupoval s hlavní armádou přes toto území ku Kilimandžaru, sílu německé koloniální vlády, které se nulaží na hlavní železniční linii na poločím ostrově mezi Dar-es-Salaam a Udzibi. Když dobyl Arusha, středisko karavánních rutí, postupil dále na Koethersheim a Salanga. Komba Irandži, asi pětasedmdesát mil od hlavní železnice, zaujato bylo generálem Van Deventerem dne 19. dubna po prudkém boji. Němci ustoupili směrem ku Kilimandžaru, ale získaly posily, vrátili se k útoku pod osobním řízením generála von Lettow Vorbecka, velitele německého císařského vojska v kolonii. Od 9. do 11. května utočila německá vojska na vojska anglická, ale posléze odražena byla s velkými ztrátami.

Anglická vojska shromážděna budou ku konečnému postupu podél železniční linie, usadit kolonie bude rozhodnut. Ale dříve bude nutno podrobiti a odtrojit domorodce, než bude možná postupovati dále skrze tuto zemi. Německá východní Afrika má rozlohu asi 354.000 čtverečních mil a náležala se pod německým panstvím po pětadvacet let. Během této periody Němci zbudovali železnici z Dar-es-Salaamu, na pobřeží, k Udzibi, na jezeře Tanganyika. Dar-es-Salaam je hlavním a přístavním městem německé východní Afriky. Kolonie tu to se Německu nikdy nevyplácela aťkoliv je největší a nejdůležitější.

Německo bylo jednou z posledních evropských mocností, která vstoupila do zápasu za kolonii Východní Afriky zaujata byla Němci v roce 1885.

RUBOVÉ VE FRANCOUZSKÝCH ZÁKOPECH.

Někteří z Rusů, nyní bojujících na západní frontě, jsou zuzorněni na našem obrázku ve francouzském zákopu, mající francouzské helmy. Generál Lukvičský, jejich velitel, vede inspekční družstvo skrze zákopy.

KOUPE ZAPADNÍCH INDIÍ.

Znanci rozebírají se v náhledech o tom, není-li Strýček Sam dobrý investment, až za pětadvacet mil lionů dolarů zakoupí dánské Západní Indii, tři malé ostrovy, na ležící se nedaleko Porto Rico. Jedni maj za to, že obehodní význan těchto ostrovů je nepatrný. Jiní ale poukazují na strategickou cenu těchto ostrovů a prohláší, že jejich koupě je celkem šťastnou myšlenkou.

Tyto ostrovy leží východně od Porto Rico, jsou části Malých Antil, které tvoří skupinu v podobě půlměsíce na pobřeží Jižní Ameriky. Byl to hlavně ostrov St. Thomas, který Strýček Sam si prádkoupil. Ostrov tento je znám jako Gibraltar Ameriky. Tento ostrov s přístavem Charlotte Amalie má velkou strategickou důležitost s ohledem na pobřeží Jižní Ameriky a chrání cestu k Panamskému průplavu. Odborníci prohláší, že tento přístav může být i méně naprosto nedobytným jak útokem od moře, tak i po souši.

St. Thomas, třináct mil dlouhý a tři mil široký ve svém největším místě, leží osmatřicet mil východně od Porto Rico. Jednou pokrývá byl lesy, ale tyto byly pokáceny. Téměř všech třináct tisíc obyvatel tohoto ostrova žijí v Charlotte Amalie, jediném městě na ostrově, a nebo v nedalekém okolí. Dvaatřicet tisíc obyvatelstva jsou černí nebo míšení. Ayněkterý Slovák na hřeben pahorku nad městem, může spatřiti téměř celý ostrov.

Ostrov není příliš úrodný. Zvěřina není tu bohatá. Mnoho obyvatel žije se tu rybařením. V minulých dobách přístav tento měl velkou důležitost a mnoho lodí činilo tu zastávku. Ale v posledních letech přístav tento ztratil na své důležitosti. Dánsko nemělo z těchto ostrovů zcela žádného užtku. Dnes dobrá skladisti, která obklopují přístav, jsou prázdnými.

V městě náležají se dva dosti pěkné hotely, množství kostelů všech denominací, dvě nemocnice a dánská posádka asi o třiceti mužích. Turisté místo této často navštěvují. Město je značně malebné. Ulice jeho stále naplněny jsou domorodci, kteří mluví podivnou smíšenou angličtinou, dánsky a afrických dialektů. Divoké vino zdobí všechny domovy a pokrývá téměř úplně staré opevnění přístavu. Pod palmami na pobřeží náležají se pěkná místa ku koupání. Zdejší koupání omrzí turistu, domorodci hoši za malý peníz budou se před jeho zraky potápět anebo za věn honit zraku.

Ostrov St. John je možno spatřiti od St. Thomase. Je to drsný lesem pokrytý pruh země, asi osm mil dlouhý a čtyři mil široký, prořezávaný malými říčkami. Na ostrově tento žije asi 2.000 vrnocim. Ostrov tento je značně úrodný a káva se tu v hojně míře daří. Ma také přístav, který ale navštěvován je jenom málo lidem. Přístav tohoto ostrova je zabezpečen proti hurikánu, který tak často navštěvuje přístav Charlotte Amalie. Na ostrově tomto tu a tam je možno spatřiti zbytky opevnění, které zůstala tu Spanělé. Domorodci zaměstnávají se pěstováním koky. Dvaatřicet tisíc obyvatelstva jsou černí nebo míšení. Ayněkterý Slovák na hřeben pahorku nad městem, může spatřiti téměř celý ostrov.

KANSAS A JEHO ÚRODA PŠENICE

Nyní je doba žní v Kansasu, z kterého získává svět značnou kvávu svého denního chleba. Člověk může jeti po celé míle po zaprášených cestách Kansasu a vlně se stranách viděti může vlnití se zlatou pšenice. Ať projíždí Kansas krámem krazem, vsude setká se s tímto nekonečným zlatým oceánem. Tisíce lidí je nyní plněné za místnám sklizením této zlaté úrody, která přinese miliony dolarů do pokladnice přečinných farmářů v Kansasu.

V tomto území, kde ještě za paměti přítomné generace divočí Indiáni přepadali karavany, jednou cíl směrem k Santa Fé, kde velká stáda bývali se proháněla a kde pobíhala jiná zvěř, možno spatřiti dnes nekonečné lány pšenice. Romantika starého Kansasu patří minulosti. Lovci bývali a pasáče ustoupili klidným a pokojným obdělávacím půdy. V každém okrese v Kansasu na beznete lidí, kteří zbohatli pěstováním pšenice. Na místě, kde na ležala se druhy Fort Larned, kde američtí vojáci byli umístěni k obraně bílých osadníků, náleža si nyní rene o 2.500 akrech. Její majitelem je E. E. Frizell. Tento v posledních dobách věnuje se výhradně pěstování pšenice. Loňského roku po žatí se mu skládli 80.000 bušk pšenice, za kterou utržil pře \$80.000.

Ab tento Frizell je jenom jedním z tisíců pšeniceřů králo Kansasu ale velké množství jiných Čelě osady zbohatly z pšenice. Městečko Rozel v Pawnee okrese má jenom 200 obyvatel, ale zbudovalo si vyšší školu nákladem \$20.000. V městečku náležají se čtyři elevatory a každého roku vyváží se odtud 1.000.000 bušk pšenice. Městečko Burdett, které náleža se několik mil západněji, tržil za pšenice ročně okolo \$1.000.000. Městečko toto má 225 obyvatel. Dobré úrody pšenice jsou také v Hodgeman okrese. Zde můžete jeti dvaatřicet až třicet mil a neuvažovat konce v moři zlatých pšeniceřů klast. Okres tento vyrovnaná se v prosperitě téměř Pawnee okrese. Tento poslední jmenovaný okres má 9.000 obyvatel. Na vlněch v těchto bankách náleža se dostatek peněz, aby každý jeho obyvatel, počítaje v to muže, ženy a děti, dostal \$229. To je jistě prosperita pozoruhodná. V okrese tomto osoto bylo letošního roku 250.000 akrů pšenice a odhaduje se, že sklídli se kolem 3.250.000 bušk.

ANGLICKÁ BATTERIE POSPÍCHÁ NA VÁLČNOU FRONTU.

Anglická baterie postupuje po bitvě cestě a močny potok na válečnou frontu, aby sesunla vojska podél anglické linie a vykonala svůj díl v náporu spojeně.

EVNOST MODROVOUSOVA NA OSTROVĚ ST. THOMAS.

Ukuteční-li se prodej dánských Západních Indií, Strýček Sam stane se pánem zřícenin hradu Modrovousova, náležajícího se nedaleko přístaviště Charlotte Amalie na ostrově St. Thomas. Vedle oho získá také zříceniny hradu Černovousova, který náleža se neblaleko.

Domorodci vyhýbají se těmto zříceninám pokrytým divokým vlnem. Vypravují se ale do dnešního dne historie o těchto pirátech, kteří přiváželi si na své hrady krásné ženy a vraždili je, když se jich nabužili a potřebovali místo pro svoje favoritky. Na podzim, když jsou měni barvy, stony zřícenin těchto vyhlížejí jako zakravělé. V té době domorodci vyhýbají se jim dříve.

O Černovousovi historky nejsou ak strašlivé jako o Modrovousovi. Černovous nebyl tak ukrutným a ženám a mnohé z nich propouštěl ze své milosti s hojnými dary. Jednou stalo se, že hrad jeho zrušen byl nepřáteli a jeho favoritka jako čarodějka měla býti upálena. Černovous s několika vřimí věrnými probojoval se k ústupu a po strašlivém boji svoji stránku osvobodil.

PŘÍSTÍ CIL FRANCOUZSKÉ OPENSIVY.

Pod městem Peronne, přítomným cílem velké francouzské ofensivy na západním bojišti, leží město St. Quentin, u kterém budeme rozdíjí ve válečných zprávách častěji čísti, ježto nepochybně stane se cílem příštího francouzského úporu. St. Quentin je výhodně situován v místech, kde spojují se dva průplavy se Somme, z nichž jeden vede k severu a dotýká se Seldy a druhý běží směrem jižním k Oise. St. Quentin je střediskem průmyslu na zpracování vlny a bavlny. Město má přímé spojení po vodě s Paříží a Antverpami.

V době řínské rše město toto bylo známo jako Augusta Veromanduorum. Svoje přítomné jméno získalo od Caise Quintina, který usmrovo byl ve Třetímu století, když hlásal tu křesťanství. O čtyři století později město, kde tento mučedník byl pohřben, stalo se střediskem uctívání. Poutníci přibázel sem s blízka i z daleka. Před branami St. Quintina v roce 1537 bojeována byla jedna z nejkrásnějších bitev ve válece francouzské o krále Henryho Druhého se španělským králem Filipem Druhým. V franko-pruské válece hrál St. Quentin po dvakrát roli. V roce 1870 úspěšně odrazil německý tok, ale o 8 měsíce později francouzská vojska byla tu poražena. St. Quentin náleža se 100 mil severovýchodně od Paříže.